

Een dag daarna trad prof. dr H. J. Jager op met zijn inaugurele rede. Het was bekend, dat dr Jager, wiens dissertatie we reeds hebben aangehaald, meer en meer bezwaren bij zich heeft voelen opkomen tegen onderscheiden scholastische constructies, die men in de laatste jaren, vaak met fatale gevolgen, is gaan ijken en hardhandig gaan „beschermen“ als „gangbare meeningen“, terwijl ze toch niet steunen op de Schrift. Te verwachten was, dat de opvolger van prof. Greijdanus zijn inaugurele rede zou doen getuigen, op een of andere wijze, van dit zijn inzicht, en er concrete uitwerking aan zou geven. In deze verwachting heeft de redenaar niemand teleurgesteld. Een verhandeling werd gegeven over het gesprek tusschen Christus en Nicodemus, Joh. 3. Heel de pericop kwam in bespreking, en, gelijk te verwachten was, werd bijzondere aandacht gegeven aan de kwestie, wat „wederom geboren worden“ in dit hoofdstuk te betekenen had. Naar we vernemen zal ook deze rede in druk komen; we zien dus af van een verslag, en geven liever eenige samenvattende indrukken; zie elders in dit nummer. Laat ons voor ons zelf volstaan met de opmerking, dat de uitwerking van de onderhavige begrippen uit Joh. 3 zoo was, dat men weer de belijdenis kan verstaan als deze opmerkt, dat het geloof den mensch wederbaar (art. 24). Een uitspraak, die meer dan één, als een dominee ze zonder verwijzing naar de confessie zou herhalen, bedenkelijk zou doen lijken. Misschien zou zoo iemand ter verklaring van deze woorden willen gaan denken aan zoo iets als „de kiem des geloofs“, om dan daarmee de plooiën glad te strijken. Maar er staat, dat dit geloof den mensch wederbaar en vernieuwt door Woord en Geest. Er moet dus een aanvaarding van het Woord zijn. Wij verblijden ons, dat zulke dingen weer duidelijk kunnen gezegd worden, en hopen, dat de arbeid van prof. Jager aan de opening der Schrift ten goede zal komen, en dat de samenwerking, die in de laatste jaren ons in Kampen zoo verblijd heeft, door zijn intrede in den kring der Hoogeschool zal worden versterkt.

Het was goed gezien van het College van Hoogleraren, Curatoren voor te stellen, het kerkgebouw Broederweg aan te vragen voor beide redevoeringen. Gewoonlijk wordt de aula gebruikt voor rectorale oraties, en meer dan eens is dat ook het geval voor inaugurele redevoeringen. Maar de aula zou de belangstellenden nimmer hebben kunnen bevatten. Het was heerlijk, zooveel bezoekers te zien, die dankbaar gebruik maakten van de geboden gelegenheid, om door combinatie van de beide „plechtigheden“ beide redenaars te beluisteren.

Ons Studentencorps Fides Quaerit Intellectum bestond 85 jaren, en heeft de herdenking van zijn zeventiende lustrum daarom ook maar in dezelfde week doen geschieden. Dit is op sobere en waardige wijze geschied. Het was alles eenvoudig en onopgesmukt, en heeft zich onthouden van alle vertoon en drukte; de ernst van onzen tijd is geen oogenblik vergeten. De verschillende bijeenkomsten werden door velen bijgewoond. Een door een predikant gehouden lezing hopen we, in een bewerking, die aan de niet theologisch geschoolde lezers tegemoet hoopt te komen, eerlang in ons blad te kunnen publiceeren. We vermelden nog den tekst van een telegram, dat door het Studentencorps is toegezonden aan H. M. de Koningin, het luidt:

„Het Studentencorps „Fides Quaerit Intellectum“ (erelid Prof. Dr K. Schilder) verbonden aan de Theologische Hogeschool van de Gereformeerde Kerken in Nederland, in openbare vergadering bijeen, ter gelegenheid van de viering van zijn 17e Lustrum, bidt Uwe Majesteit toe de genade van onzen Heere Jezus Christus. Die, opgevaren ten hemel, Zichzelve daar bewijst als het Hoofd van de Christelijke Kerk, door Wien God, Die ons in Christus een barmhartig Vader is, alle ding regeert. Deze God, Die aan de overheid het zwaard in handen gegeven heeft tot straf der bozen en bescherming der vromen, make U getrouw, opdat ook in ons vaderland, naar de eis van Zijn Woord, de hand gehouden worde aan de getrouwe dienst des Heeren, het Koninkrijk van Jezus Christus bevordert en het Woord des Evangelies overal gepredikt worde, zodat God van een legitiem gebied en gediend wordt, gelijk Hij in Zijn Woord gebiedt. Hij bekame U om in deze tijd, waarin de ongebondenheid der mensen toeneemt door het zich steeds meer afkeren van de getrouwe dienst des Heeren, zo in gehoorzaamheid aan den Koning der koningen Uw ambt te vervullen.

H. VAN OMMEN, praetor.  
G. ZOMER, ab-actis,  
Graafschap 3, Kampen.”

Zoo reizen we weer verder. De naam van onzen onvergeterlijken Greijdanus blijft in eere bij ons; wij weten dat niets hem liever zou zijn geweest dan de opwekking om den staf weer op te nemen en voort te trekken. We snakken naar het oogenblik, waarin het kerkelijke leven wordt verlost van de onrust, die vreemde krachten erover trachten te brengen; en dat we de vermoeiende polemiek zullen mogen staken, om aan de ontwikkeling van het kerkelijke leven in positieven vorm te kunnen blijven werken. Zodra de rust zal hersteld zijn, die alleen verkregen worden kan in eerlijke en berustende aanvaarding van de werkelijke feiten, zal hiervoor de mogelijkheid weer zijn geschapen. Eerder ook niet.

K. S.

## Wetenschap uit water en geest

Gistermorgen, Dinsdag 8 Februari 1949, was de Nieuwe Kerk te Kampen gehoorzaal en schouwtooneel van een in zijn eenvoud indrukwekkend gebeuren. In woorden, die eenige oogenblikken later uitvoerig voor onze aandacht werden geplaatst, zou ik het zoo willen weergeven: daar werd een „mensch“ opnieuw geboren, en wel uit water en Geest, om in te gaan tot een zeer bepaalden dienst in het Koninkrijk Gods (vgl. Joh. 2:25, 3:1, 3:5). Die mensch was Dr H. J. Jager. Die dienst was zijn aandeel in de geloovig-wetenschappelijke opleiding tot den Dienst des Woords als hoogleeraar in de nieuw-testamentische vakken aan onze Theologische Hoogeschool. En van die „geboorte“ was het ontroerende, dat zij geschiedde „uit water en Geest“. Denk ik hierbij aan de plechtigheid van de inaugurele oratie? Neen, niet in de eerste plaats althans, want deze werd uitgesproken na de „geboorte“; zij is immers zooveel als het eerste geluid, dat een pas-geboren hoogleeraar hooren laat als bewijs, dat hij leeft. Denk ik dan misschien aan de indrukwekkendheid van een installatieplechtigheid, waarbij bijvoorbeeld een toga wordt omgehangen, een baret opgeplaatst en een installatieformule officieel gedeclameerd? Ook al niet,

### TIJDOPNAME.

Wij grijpen 's avonds angstig naar de krant  
en lezen de berichten.  
Wij speuren naar den aanvang van den brand  
maar vreezen de gerichten.

De diplomaten spelen weer hun spel  
en huich'len blijde wenschen.  
De waarheid struikelt op de straat en heit  
gebakend zijn de grenzen.

Wij leven bevend 't onheil tegemoet  
en tellen bang de weken.  
Wij wachten tot de doodelijke gloed  
uit den vulkaan zal breken.

Soms schokt de vaart; het schijnt nog niet te  
[laat,  
dan schrikt de hoop weer wakker.  
De boer grijpt goeden moed en strooit het zaad  
verwachting in den akker.

Wij halen adem en de wereld laat  
verlicht de lampen branden.  
Zij siert zich met haar weelderigst gewaad,  
en schikt haar offeranden.

Om 't gouden kalf dat immer nog bleef staan,  
als zinnebeeld van de machten  
die menschen wekten en vergaren gaan  
in eigen-wijze krachten.

Totdat God's storm de zwaarste stammen  
[breekt,  
en 't vuur uit Zijne handen  
vernietigt wie niet om genade smeekt  
en 't kaf tot asch doet branden

J. L. J.

want zulk een plechtigheid is in het heele ritueel onbekend; zoo iets was nog wel den avond daarvoor geschied, toen de aftredende rector der School den rectoralen keten overdroeg aan zijn opvolger (Prof. Veenhof aan Prof. Holwerda), maar de inaugureratie kent zulke ceremonie niet — de nieuwe hoogleeraar kwam dan ook al aanstonds met heel het college binnen in professoraal ambtsgewaad. Dus niets van dat alles. Maar daarom juist kwam te duidelijker uit, dat hier een geboorte geschiedde „uit water en Geest“. Want vraag u af: op welk oogenblik werd nu deze geleerde „mensch“ tot een zoodanige hoogleeraar? Op die vraag heeft de president-curator, die de vergadering te Kampen leidde, Dr D. van Dijk, in één woord het antwoord gegeven, toen hij, staande op den kansel van de Nieuwe Kerk — die zich uitstekend blijkt te leenen voor zulk een academische samenkomst — tot Dr Jager zeide: zoo zijt gij dan hiermede ingevoegd in den kring der hoogleeraren der Theologische Hoogeschool. Het mag letterlijk een beetje anders zijn gezegd, maar dat eene woord herinner ik me letterlijk: ingevoegd, en dat op zulk oogenblik.

Welnu, wanneer was dat? Het antwoord is simpel: in het oogenblik waarop deze geleerde zijn handteekening plaatste onder het formulier voor de Hoogleraren aan de Theologische Hoogeschool. Terstond immers na de opening der samenkomst deed de president-curator voorlezing van deze onderteekingsacte, waarna de nieuwe hoogleeraar voor aller oog zijn handteekening daaronder plaatste. Direct daarop — dus zonder een volgende installatieplechtigheid, ceremonie, of formule — verklaarde Dr van Dijk, nu weer op den spreekstoel staande: zoo zijt gij dan ingevoegd.

Dit was het, wat ons apart ontroerde. De ingang tot dit ambt geschiedde in het oogenblik en met de acte van onderteekening..... der kerkelijke confessie. Diezelfde confessie, waarop elk dooplid de hand mag leggen bij de openbare belijdenis des geloofs. Dezelfde stukken, die de kinderen op catechisatie al moeten leeren dragen in het hart, waarin voort jongelingen en grijsaards belijden hun eenigen troost in leven en sterven, waarin moeders en meisjes hun geloof beleiden zien. Door op die stukken zijn „ja“ vast te leggen in een omschrijving die betrekking heeft op de concrete bediening van het hoogleeraarsambt, ging deze „mensch“ tot dezen ambtsdienst in. En hetgeen zijn hand aldus begon te zeggen, kwam zijn mond even later uit de Schriften belichten, toen hij zijn inaugurele rede wijdde aan het zoo bekende (en reeds daarom zoo moeilijke) hoofdstuk Johannes 3. Immers, de nieuwe professor legde er nadruk op, dat dit hoofdstuk wordt ingeleid met herhaald spreken van den „mensch“ — Jezus wist wat „in den mensch was“, 2:25, en vervolgens was daar „een mensch“ uit de Farizeeërs, Nicodemus, een overste der Joden, die des nachts — zooals geleerde menschen toen de gewoonte hadden als zij wetenschappelijk en grondig disputeeren wilden — tot den Rabbi Jezus kwam. En tot dien „mensch“, die al een heele brok theologie had verwerkt en reeds een leidende ambtspositie onder Gods volk mocht bekleeden en als Schriftkenners zijn naam verworven had, kwam toen Jezus met zijn ontroerende eed: zoo iemand niet van boven (gelijk Prof. Jager ons weer leerde vertalen) geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien. En als dan die man van theologische professie en leidinggevende positie, Nicodemus, daar al direct niet uit kan komen, blijkt wel hoezeer Jezus als machthebbende de leiding van het nachtelijk theologendispuut in handen heeft genomen, toen hij dat thema aan de orde stelde: de noodzaak voor elkeen, ongeacht zijn positie, bekwaamheid, professie, van deze geboorte-van-boven om te zien — dat is, zeide de hoogleeraar, te smaken, te genieten, te beleven — het Koninkrijk Gods. Diezelfde woorden gaat Jezus dan ook nog nader omschrijven, wanneer Hij hem toevoegt, dat tot ingang in dat Koninkrijk Gods vereischt is geboorte uit water en Geest. Daarmede zet Jezus nog dieper het mes in dit farizeeuwsch theologenvleesch, want juist de Farizeeën immers weigerden het water van den doop van Johannes, weigerden dus met al het volk, met elken gewonen man van de straat, te buigen voor het juk van den eisch om de zonden te belijden en te laten afwassen tot vernieuwing des Geestes, daar aan den Jordaan. De eisch is radicaal en universeel, niemand is uitgezonderd, wie in wil gaan in het Koninkrijk Gods en betreffende dat Rijk eenigen dienst verrichten, hij moet zijn leven zien verdrieken in het Jordaanwater en het door den Geest als een nieuwgeborene terug ontvangen. Daarmede weet Nicodemus — en heel zijn kring kan hij het straks aanzeggen — dat ook de man van het geleerde Schriftonderzoek, ook hij die leiding heeft te geven aan het volk des Heeren, om het recht te kunnen doen, dien weg moet, van iedereen, van soldaten, tollenaars en hoeren, die weg van water en Geest, van Doop met confessie van zonden en hergeboorte van boven door des Heeren Geest.

Het was geen verslag der oratie, hetgeen we hier neerschreven, maar wel een neer-slag van indrukken, die zij bij ons achter liet. En we zagen voor ons zelf daarbij nauw verband tusschen het verklaren (uitleggen-)met-den-mond en het voorafgaande verklaren (onderteekenen-)met-de-hand. Neen, de oratie zelf legde zoo de verbanden niet; zij bleef in stijl door niet zichzelf te doen ontfaan in een persoonlijke toespraak, wat een inaugurele nu eenmaal niet is — zeker niet bij den ultimaten bescheiden opzet die deze hoogleeraar in zijn eerste woorden vooropstelde. Maar wij voor ons zelf mochten met het volste recht over deze verbanden door-meditereeren, en we vermoeden dat de spreker zelf het in ruime mate had gedaan en het zijn leven lang zal blijven doen. Wat immers is bij zulke plechtigheid ontdekkender voor iedereen, dan dat een pas-geboren hoogleeraar (het beeld is niet vrijpostig, want ik heb het van Dr van Dijk, die na afloop de receptie inleidde met te spreken van het „nieuwe broertje“ waarmee al de hoogleeraren waren te complimenteren) begint met een hoofdstuk waarin het nu juist gaat over een geleerde, een leider, een theoloog-van-professie die geplaatst wordt voor den universeelen eisch der geboorte-van-boven, geboorte-uit-water-en-Geest? Terwijl zijn eerste werk dan nog wel is, om juist daarop sterker dan doorgaans gedaan is de aandacht te vestigen? En al was dit dus niet het eigenlijke doel, het was wel het meekomende gevolg, dat nu de mond verklaarde ook de eigen hand, dat het eerste optreden verklaarde de eigen geboorte, dat het eerste „geluid“ van den pasgeborene exegetiseerde de „lente“ die hem ter wereld had gebracht („een nieuwe lente, een nieuw geluid“ — weer een citaat van den citeerenden president-curator in zijn speechje na de oratie).

In dit schriftuurlijke licht ontroerde ons achteraf te sterker de eenvoud van dien geboorteweg tot dit hoogleeraarsambt, de weg van handteekening-onder-de confessie-en-haar-kerkelijke-sancties..... en anders

niet. De is niet formulier. Doop, he te, dat I zekere f want is leiding c Geestes mogelijk en Geest. ergernis humani.

Ziet hand in Hoe d roem va waant zi en zin „s vanuit h getrokke de weten de persp de acad staan dan wereld? een „men het nu ir al zijn el aan te wordt hij gelijk hij lidenis, huwelijks au ook v Christus, zaamheid Het amb ter werel n a d a t, tus' Naa.

Denk m maar oo Christus' ste, de x over de en de Ka schoten t ondergaa vaak gel iemand s zorgd vo in Indië, vrijheid voeten k „onze jor dat onze verzoekin gelegenhe maken he fronteerd per-se-vee ook onge vleesch-d en dat, h te „wete te bewere zulke ene zeg dit o woordig, kelijk kra leven“ st. catuur en óók ee liever dic lijn, in Indië en beseffen, te zijn — zoo duide wetensch kerken (c juk, om C Let wel, en te vo tot dit a ambt ges broeders En zulks geen woo.

Aldus steld. Dez en niet-w „eenvoudi nog wel de wete is goed, e vast te h als het d king), m een en a Wij zij ties“ der als zij do ste bedoc